

УДК 346.5

Борис Орленко,

аспірант кафедри господарського права
юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ДИЛЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ

Стаття присвячена дослідженню дилерської діяльності як виду підприємницької діяльності, що здійснюється на фінансових ринках. Виокремлюються особливості дилерської діяльності на ринку цінних паперів та на ринку фінансових послуг. Аналізується зміст дилерської діяльності та зміст первинної дилерської діяльності.

Ключові слова: фінансовий ринок, ринок цінних паперів, ринок фінансових послуг, дилер, первинний дилер, дилерська діяльність.

Постановка проблеми. Фінансовий ринок регулюється нормами права та законами економіки. Дилерська діяльність на фінансовому ринку є підвидом дилерської діяльності як підприємництва, що здійснюється в певній сфері – фінансовій. Будучи цілісним явищем, дилерська діяльність має свої особливості залежно від ринку, на якому здійснюється така діяльність. На сьогодні в юридичній науці відсутній єдиний підхід стосовно розуміння змісту дилерської діяльності. Зазначена ситуація частково пояснюється непослідовністю законодавця під час використання понять «дилер», «первинний дилер», «дилерська діяльність» законотворчій діяльності. Використання в НПА різних тлумачень поняття «дилер» – як працівник банку [1]; як юридична особа у формі акціонерного товариства, товариства з додатковою відповідальністю [2]; як банк [3] – унеможливило вироблення єдиного наукового підходу стосовно даного правового явища. Зазначена термінологічна невідповідність НПА, що регулюють здійснення дилерської діяльності на фінансовому ринку, ще більше утруднює уніфікацію розуміння дилерської діяльності з товарним ринком, де також наявна дилерська діяльність.

Ступінь наукової розробки проблеми. Питанням дослідження фінансового ринку насамперед присвячені праці вчених економістів. Економічним аспектам фінансового ринку присвячені праці В.П. Ходаківської, О.М. Іваницької, В.М. Шелудько. Окремі аспекти здійснення дилерської діяльності на фінансовому ринку досліджували правознавці А.С. Нестеренко, О.Р. Ящищак.

Особливості правового статусу первинних дилерів досліджували В.Павлов, М. Трофімчук, С. Л. Лондар, В. Й. Башко. Правовий статус саморегульованих організацій на фінансовому ринку досліджували О.Р. Ящищак, О.В. Кологойда. Загальнотеоретичні питання здійснення дилерської діяльності окреслювали у своїх працях В.А. Семеусов, Є.С. Шустерман, Р.А. Майданик, В.В. Резнікова, С.М. Бервено.

Мета статті – дослідити дилерську діяльність на фінансовому ринку як складову частину дилерської діяльності загалом. Довести існування дилерства як господарської діяльності, що здійснюється з метою отримання прибутку на різних ринках (фінансовому, товарному тощо).

Завдання – класифікувати фінансові ринки, виокремити підвиди дилерської діяльності, що здійснюється на різних фінансових ринках. Виділити ознаки, які характерні для дилерської діяльності на кожному з підвидів фінансового ринку.

Виклад основного матеріалу. Фінансовий ринок є складовою частиною ринку сучасної держави та умовою розвитку ринкової економіки. Більшість представників економічної науки в сутності поняття «фінансовий ринок», насамперед, бачать саме економічні відносини (В.П. Ходаківська, О.М. Іваницька), які складаються між учасниками фінансових відносин. Водночас деякі представники економічної науки, наприклад В.М. Шелудько, розглядають фінансовий ринок як систему економічних та правових відносин, пов'язаних із купівлею-продажем

або випуском та обігом фінансових активів [4, с. 139]. Для даного дослідження вдалими є використання саме економіко-правового розуміння поняття «фінансовий ринок». Потрібно зробити застереження, що, оскільки за своєю сутністю фінансовий ринок є економіко-правовим явищем, він регулюється нормами права та законами економіки.

Дилерська діяльність на фінансовому ринку є підвидом дилерської діяльності як підприємництва, що здійснюється в певній сфері – фінансовому ринку. У даному разі ми схилиємося до розуміння ринку саме як сукупності правовідносин, які опосередковують здійснення торгівельної діяльності. Дилерська діяльність розглядається нами саме як сукупність активних дій суб'єкта (дилера) з метою отримання прибутку або досягнення інших економічних вигод.

Різновидом фінансового ринку є фондовий ринок (ринок цінних паперів). Ч. 1 ст. 2 ЗУ «Про цінні папери та фондовий ринок» визначає фондовий ринок (ринок цінних паперів) як сукупність учасників фондового ринку та правовідносин між ними щодо розміщення, обігу та обліку цінних паперів і похідних (деривативів) [2]. У цьому визначенні законодавець під поняттям «ринок» розуміє сукупність правовідносин та суб'єктний склад – сукупність учасників фондового ринку. У зазначеному законі наголошується, насамперед, на правовідносинах, а не місці, де виникають ці правовідносини. На нашу думку, зазначене розуміння ринку стане загальноприйнятим по відношенню до всіх ринків (в тому числі і товарного ринку) через розвиток торгівлі через мережу Інтернет, де місце виникнення правовідносин однозначно визначити складно.

Дилерська діяльність на ринку цінних паперів є господарсько-торгівельною діяльністю. Особливості здійснення дилерської діяльності на ринку цінних паперів є такими.

Особливий суб'єктний склад. Відповідно до ч. 1 ст. 17 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» торговець цінними паперами може провадити дилерську діяльність, якщо має сплачений грошовими коштами статутний капітал у розмірі не менш як 500 тисяч гривень. Біржовий дилер на фондовому ринку в Україні – це суб'єкт господарювання, створений у формі акціонерного товариства, товариства з додатковою відповідальністю, що здійснює торгівлю цінними паперами від свого імені, за власні кошти з метою інвестування в цінні папери, виступаючи як вигодонабувач.

Стандартизованість угод, які укладаються дилером. Відповідно до пп. 2 п. 1 Положення про функціонування фондових бірж

(далі – Положення) [5], біржовий контракт (договір) – договір купівлі-продажу цінних паперів та інших фінансових інструментів, який укладається між учасниками біржових торгів та реєструється фондовою біржею. Дилерська діяльність на фондовому ринку характеризується типовістю договорів. Сторони такого договору не укладають кожного разу новий договір, а користуються типовими для конкретної фондової біржі договорами. Відповідно до пп. 2 п. 3 Положення, Правила фондової біржі щодо порядку організації та проведення біржових торгів повинні визначати процедуру запобігання укладенню нестандартних біржових контрактів. Нестандартні біржові контракти суперечать природі біржової торгівлі та дилерській діяльності на фондовій біржі зокрема. Договори, які опосередковують здійснення дилерської діяльності на фондовій біржі, можуть бути разовими, не мають характеру тривалих господарських зв'язків.

Особливий територіальний склад здійснення дилерської діяльності. Суб'єкт господарювання, що здійснює дилерську діяльність на ринку цінних паперів, не здійснює перевезення товару, його зберігання, сервісне обслуговування. Предмет, стосовно якого здійснюється дилерська діяльність та укладаються біржові угоди, – цінні папери – є специфічним товаром. Місцем здійснення дилерської діяльності можна визначити приміщення фондової біржі.

Ліцензійний характер дилерської діяльності на фондовій біржі. Підставою для здійснення дилерської діяльності на фондовій біржі є отримання ліцензії Національної комісії із цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР). Обов'язковими умовами для отримання ліцензії є виконання вимог до статуту юридичної особи – заявника (юридична особа до отримання ліцензії) в частині організаційно-правової форми; наявність сплаченого грошовими коштами статутного капіталу; підтвердження кваліфікації посадових осіб та фахівців торговця цінними паперами; підтвердження стажу роботи керівників; виконання вимог до приміщення; виконання вимог до комп'ютерної техніки та програмного забезпечення, тощо. Ліцензія на здійснення дилерської діяльності на фондовій біржі видається на платній основі і є безстроковою [6].

Обов'язковість участі в саморегульній організації (СРО) та/або об'єднанні професійних учасників ринку цінних паперів (ОПУ). Необхідною умовою провадження професійної діяльності на фондовому ринку є участь у саморегульній організації та/або об'єднанні професійних учасників ринку

цінних паперів. Зазначена вимога встановлена п. 1 Р. II Рішення НКЦПФР № 819 від 14.05.2013 [7]. Наявність подвійного контролю за діяльністю дилерів на ринку цінних паперів: контроль з боку держави в особі НКЦПФР та контроль СРО та/або ОПУ. Подвійність регулювання фондового ринку загалом та дилерської діяльності зокрема впливає зі ст. 47 ЗУ «Про цінні папери та фондовий ринок». Законодавство України передбачає можливість делегування СРО додаткових повноважень з регулювання фондового ринку НКЦПФР. Зазначені відносини можна охарактеризувати як адміністративно-господарські. На нашу думку, СРО на фондовому ринку поєднують функції державного управління та функції цивільно-правового механізму дії на фондовий ринок. Що стосується діяльності ОПУ, то вона має більше координаційний характер.

Дилерська діяльність на фондовому ринку може бути розділена на дилерську діяльність та первинну дилерську діяльність. У цьому разі можна говорити про наявність функціонального розподілу та встановлення додаткових кваліфікаційних вимог до суб'єктів, які мають намір здійснювати первинну дилерську діяльність.

Відповідно до Постанови КМУ від 14 квітня 2009 р. № 363 «Про запровадження інституту первинних дилерів на ринку державних цінних паперів» [8] первинна дилерська діяльність на фондовому ринку – банківська діяльність. У цьому разі первинним дилером може виступати банк, який насамперед здійснює дилерську діяльність на фондовому ринку України (відповідає вимогам для здійснення дилерської діяльності на фондовому ринку України) та додатково відповідає вимогам для здійснення первинної дилерської діяльності.

Стосовно важливості первинної дилерської діяльності В. Павлов, М. Трофімчук зазначають, що діяльність первинних дилерів є досить важливим елементом системної організації ринку цінних паперів, адже саме ці учасники ринку забезпечують фактично всю реалізацію цінних паперів, емітованих державою [9, с. 34]. Особливість первинної дилерської діяльності полягає саме у здійсненні торгівлі цінними паперами, емітованими державою, на відміну від просто дилерської діяльності на ринку цінних паперів.

Суб'єктний склад первинних дилерів в Україні представлений банками, які: 1) мають ліцензію на провадження професійної діяльності на фондовому ринку (діяльності з торгівлі цінними паперами); 2) сплачений статутний капітал, еквівалентний не менш як 10 мільйонів євро; 3) практичний досвід

роботи на ринку облігацій (загальний обсяг торгівлі облігаціями становить не менш як 1 млрд. гривень). За кордоном набути статус первинного дилера можуть і інші фінансові установи, які здійснюють торгівлю цінними паперами. Водночас наявні і додаткові вимоги для фінансових установ, які мають намір стати первинними дилерами.

Законодавство України не встановлює вимог до резидентності банку, який може набути статусу первинного дилера, а також до джерела формування статутного капіталу такого банку – приватний чи державний банк. Статус первинного дилера може набути і іноземний банк за умови відповідності вимогам, які ставляться до первинного дилера. Наприклад, за законодавством Литви вимагається наявність у фінансових установ певного кредитного рейтингу (Moody's: A3, S&P: A-) для отримання статусу первинного дилера [10, с. 4]. Встановлення зазначених додаткових вимог для первинних дилерів підтримується практикуючими юристами, діяльність яких пов'язана з державним регулюванням ринку цінних паперів. Передусім пропонується закріпити в законодавстві України вимогу щодо міжнародного кредитного рейтингу стосовно саме банків-нерезидентів, які мають намір стати первинними дилерами [10, с. 8].

Під час здійснення первинної дилерської діяльності первинний дилер виступає першим покупцем на ринку цінних паперів, емітованих державою. Первинне дилерство на ринку цінних паперів можна порівняти з ексклюзивним дилерством на товарному ринку. Продавець (державна) в особі органів державної влади продає цінні папери обмеженому колу покупців, спрямовано обмежуючи коло контрагентів, з якими буде укладений відповідний договір відчуження товару (цінних паперів).

Первинна дилерська діяльність має схожість з ексклюзивним дилерством також у тій частині, що договір передбачає фіксовану кількість цінних паперів, які має викупити первинний дилер протягом визначеного проміжку часу у продавця (емітента). Відповідно до п. 5 Постанови КМУ № 363 первинний дилер зобов'язаний купувати під час розміщення цінних паперів не менш як 3 % загального обсягу їх випуску протягом кожного півріччя. Зазначена особливість є подібною до ексклюзивного дилерства, яке також може містити умови стосовно кількості продукції, яку дилер зобов'язаний придбати у постачальника за певний період. Законодавство України, що регулює дилерську діяльність на фондовому ринку, не містить вимог стосовно періодичності укладення договорів ку-

півлі-продажу цінних паперів, на відміну від здійснення первинної дилерської діяльності.

Первинна дилерська діяльність характеризується певними привілеями зі боку держави в обмін на зобов'язання первинних дилерів. Первинні дилери отримують виключне право на першу покупку цінних паперів, емітованих державою. Виступаючи ексклюзивними покупцями на первинному ринку та свого роду ексклюзивними поставальниками нових емісій цінних паперів на вторинному ринку, первинні дилери отримують дохід від різниці цін купівлі-продажу цінних паперів на фондовому ринку. У цьому разі про ексклюзивний характер первинної дилерської діяльності можна говорити з деякою мірою умовності. Ексклюзивний характер первинної дилерської діяльності на первинному ринку проявляється більш яскраво: тільки первинні дилери допущені до участі в аукціоні первинного розміщення державних цінних паперів. Що стосується вторинного ринку цінних паперів, власне продажу цінних паперів на фондовій біржі, то під час продажу цінних паперів на фондовій біржі первинні дилери конкурують із дилерами та іншими учасниками фондового ринку, які здійснюють продаж цінних паперів. Однак ексклюзивний характер первинної дилерської діяльності на фондовій біржі також має місце. Якщо взяти цінні папери з обмеженим строком дії, наприклад облігації внутрішніх державних позик України, то після їх погашення державою єдиним джерелом нових облігацій на фондовій біржі будуть саме первинні дилери. У свою чергу держава зацікавлена в первинній дилерській діяльності. По-перше, первинні дилери викуповують емітовані державою цінні папери, по-друге сприяють залученню внутрішньодержавних коштів у національній валюті, які є дешевшими, ніж іноземні валютні кредити. Встановлюючи вимогу до мінімальної кількості цінних паперів, які зобов'язані викупити первинні дилери протягом певного проміжку часу, держава гарантує собі викуп емітованих нею цінних паперів.

Особливістю первинної дилерської діяльності є те, що первинні дилери виступають маркетмейкерами на фондовій біржі на відміну від дилерів, які не зобов'язані мати постійні активні заявки на купівлю і продаж цінних паперів одночасно. Маркетмейкер зобов'язаний виставляти котирування навіть у тому разі, коли інші учасники ринку цього не роблять, тобто він бере на себе зобов'язання постійного підтримання ліквідності фінансового інструменту, навіть зазнаючи збитків. Зазначена функція є дуже важливою, оскільки маркетмейкери підтри-

мують ринок у разі дисбалансу в бік попиту або пропозиції на цінні папери. Зазначений механізм дозволяє підтримувати ліквідність державних цінних паперів фактично без участі держави. Обов'язок первинних дилерів виставляти одночасно заявки на купівлю і продаж цінних паперів передбачений примірним договором про співпрацю на ринку державних цінних паперів (п. 2.1.1) [11].

Оскільки держава зацікавлена в первинній дилерській діяльності, вона намагається створювати додаткові переваги для дилерів, які мають намір стати первинними дилерами. Звільняються від оподаткування доходи, отримані від інвестування в державні цінні папери. Деякі країни, наприклад Індія, Канада, США, Мексика, Фінляндія, встановлюють особливі умови рефінансування центральним банком у разі проблем з ліквідністю [12, с. 65]. Національний Банк України в періоди курсової нестабільності встановлював особливі умови продажу іноземної валюти для первинних дилерів та продавав облігації внутрішньодержавної позики в іноземній валюті первинним дилерам на особливих пільгових (ексклюзивних) умовах [13].

Первинна дилерська діяльність є рейтинговою. Міністерство фінансів, відповідно до Примірного договору про співпрацю на ринку державних цінних паперів (п. 3.2.3), має право в односторонньому порядку розірвати договір із первинним дилером, якщо обсяги викупу первинним дилером цінних паперів за підсумками року відповідно до оцінки Мінфіну виявляться найменшими серед первинних дилерів, тобто якщо рейтинг первинного дилера буде визнано найнижчим. Наявність механізму, за якого первинний дилер, що зайняв останнє місце в щорічному рейтингу, може втратити статус первинного дилера, дозволяє говорити про тимчасовість статусу первинного дилера. Водночас факт посідання останнього місця в рейтингу первинних дилерів не є обов'язковою підставою для розірвання договору Мінфіном. Зазначене питання лишається на розсуд Мінфіна.

На підставі зазначеного можна говорити про особливий статус первинного дилера на ринку державних цінних паперів. Первинний дилер виконує функції, які є виключними по відношенню до інших учасників ринку цінних паперів, такі як: виключний первинний викуп державних цінних паперів, виключна банківська діяльність, консультаційна діяльність, маркетмейкерська діяльність, рефінансова діяльність (тут має місце як викуп частини державного боргу, так і можливість отримання пільгових фінансових привілеїв від держави).

Станом на сьогодні існують і противники існування первинної дилерської діяльності в Україні. Практикуючі юристи та економісти зазначають, що інститут первинного дилерства на ринку державних цінних паперів себе не виправдав, а створив тільки додаткові перепони в торгівлі. Протягом двох останніх років кількість банків – первинних дилерів в Україні – зменшилася і станом на 23 травня 2016 року становила 13 [14]. Причинами зменшення кількості банків – первинних дилерів – є, насамперед, негативні явища в економіці України: девальвація гривні зменшила еквівалент статутних капіталів банків у євро (не виконується вимога до статутного капіталу банку – первинного дилера – в 10 млн. євро); політика залучення іноземних кредитів урядом замість позичання в середині країни; нестабільний випуск ОВДП протягом останніх років; низька дохідність облігацій і казначейських зобов'язань уряду України. Зазначені причини негативно вплинули на інтерес, передусім, з боку покупців державних цінних паперів до такої сфери банківської діяльності, як первинна дилерська діяльність.

Ліквідація інституту первинних дилерів в умовах економічної кризи, на нашу думку, є виправданою. На сьогоднішній день більшість банків-первинних дилерів не можуть викупити навіть обов'язковий мінімум цінних паперів, який передбачений угодою з Мінфіном. Скасування інституту первинних дилерів дозволить юридичним особам та фізичним особам за умови роботи через торговця цінними паперами купувати ОВДП безпосередньо у Мінфіну. Зазначений механізм не підвищить рівня попиту на державні цінні папери, він спростить порядок розміщення державних цінних паперів на фондовій біржі та механізм їх реалізації покупцям. Отже, діяльність первинних дилерів на фондовій біржі в Україні залежить насамперед від економічної ситуації в державі. Що стосується необхідності існування даного правового інституту сьогодні, вважаємо що від нього потрібно відмовитися на деякий час. У разі зростання попиту на державні цінні папери та збільшення обігу цінних паперів у державі загалом інститут первинних дилерів є необхідним як умова підтримання ліквідності державних цінних паперів.

Дилерська діяльність, на нашу думку, можлива також на ринку фінансових послуг. Законодавство України, яке регулює господарську діяльність на ринку фінансових послуг, серед видів фінансових послуг не згадує дилерську діяльність. ЗУ «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків

фінансових послуг» [15] як основний НПА, що регулює фінансові послуги на території України, не містить визначення поняття «дилерська діяльність» чи «дилер». Такий вид фінансових послуг, як залучення фінансових активів із зобов'язанням щодо наступного їх повернення з метою надання коштів у позику в тому числі на умовах фінансового кредиту, можна розглядати як дилерську діяльність на ринку фінансових послуг.

Можна навести низку аргументів, які дають змогу стверджувати, що зазначені фінансові послуги є різновидом дилерської діяльності.

1. Залучення фінансових активів з метою надання їх у позику (кредит) є господарською діяльністю. Суб'єкт здійснення такої діяльності – суб'єкт господарювання. Сфера здійснення дилерської діяльності на ринку фінансових послуг – сфера суспільного виробництва в розумінні ч.1 ст. 3 ГК України. Вартісний характер результатів такої діяльності. Професійні засади здійснення такої діяльності.

2. Комерційна господарська діяльність. Здійснюється з метою отримання прибутку від різниці відсоткової ставки від залучення фінансових активів та надання цих же фінансових активів на умовах позики (кредиту). Фінансовим послугам притаманні ознаки комерційної господарської діяльності: здійснюються на постійній основі, ризикованість, ініціативність, самостійність, легальність.

3. Зазначені фінансові послуги опосередковують економічне посередництво: дилер залучає фінансові активи не для власного споживання, а для подальшого перепродажу.

4. Правовий титул фінансових активів – право власності. Дилер виступає стороною договору (позичальником), залучаючи кошти як від резидентів, так і від нерезидентів. Зазначені кошти дилер використовує для надання їх у власність іншим позичальникам, виступаючи вже як позикодавець (кредитодавець). У цьому разі фінансова установа виступає дилером, отримуючи товар (фінансові активи) у власність з метою подальшого відчуження (перепродажу).

5. Прив'язка до території. Фінансова установа може залучати фінансові активи за кордоном з метою подальшого розповсюдження на території України. Постановою НБУ № 270 від 17.06.2004 затверджено Положення про порядок отримання резидентами кредитів, позик в іноземній валюті від нерезидентів... , яке визначає порядок реєстрації договорів позик, отриманих від нерезидентів. Отримуючи позику від нерезидентів в іноземній валюті, фінансові установи можуть надавати ці кошти в позику під біль-

ші відсотки іншим резидентам, виступаючи при цьому як вигодонабувачі.

6. Елемент дроблення партії товару. Отримуючи в позику фінансові активи, фінансові установи дроблять ці активи та надають у позику певній кількості резидентів.

На нашу думку, зазначене дає змогу стверджувати існування фактичної дилерської діяльності фінансових установ на ринку фінансових послуг. Зазначена діяльність має свої особливості порівняно з дилерською діяльністю на інших ринках. Законодавство України не використовує поняття «дилерська діяльність» по відношенню до певних видів фінансових послуг. Водночас сам механізм здійснення такої діяльності, на нашу думку, з погляду теорії господарського права може бути розглянутий як вид дилерської діяльності.

Висновки

Дилерська діяльність дуже поширена на фінансовому ринку. Дилерська діяльність на фондовому ринку є господарсько-торгівельною діяльністю. Дилерська діяльність на фондовому ринку може бути розділена на дилерську діяльність та первинну дилерську діяльність.

Первинним дилером в Україні може виступати лише банк. Особливість первинної дилерської діяльності полягає у здійсненні торгівлі цінними паперами, емітованими державою, на відміну від дилерської діяльності на ринку цінних паперів. На нашу думку, якщо проводити паралель між дилерством на товарному ринку та на ринку цінних паперів, то первинне дилерство на ринку цінних паперів можна порівняти з ексклюзивним дилерством на товарному ринку. Підтвердженням такої позиції, на нашу думку, є: 1) обмежене коло покупців (дилерів), яким постачається товар (цінні папери); 2) фіксація в договорі кількості товарів (цінних паперів), які дилер зобов'язаний придбати у постачальника за певний період; 3) особливі умови купівлі-продажу (зменшена ціна).

Дилерська діяльність, на нашу думку, можлива також на ринку фінансових послуг. До дилерської діяльності можна віднести такий вид фінансових послуг, як залучення фінансових активів із зобов'язанням щодо наступного їх повернення з метою надання коштів у позику в тому числі на умовах фінансового кредиту.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Положення про організацію операційної діяльності в банках України : Постанова НБУ від 18.06.2003 № 254 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 28.

2. Про цінні папери та фондовий ринок : Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV : ред. від 01.05.2016 // Голос України. – 2006. – № 69.

3. Про запровадження інституту первинних дилерів на ринку державних цінних паперів : Постанова КМУ від 14.04.2009 № 363 : ред. від 22.08.2013 // Урядовий кур'єр. – 2009. – № 77.

4. Шелудько В.М. Фінансовий ринок: підручник / В.М. Шелудько. – 2-ге вид. – К.: Знання, 2008. – 535 с.

5. Про затвердження Положення про функціонування фондових бірж : Рішення НКЦПФР від 22.11.2012 № 1688 : ред. від 01.01.2016. // Офіційний вісник України. – 2012. – № 100.

6. Про затвердження Порядку та умов видачі ліцензії на провадження окремих видів професійної діяльності на фондовому ринку, переоформлення ліцензії : Рішення НКЦПФР від 14.05.2013 № 817 : ред. від 22.04.2016 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 48.

7. Про затвердження Ліцензійних умов провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) – діяльності з торгівлі цінними паперами : Рішення НКЦПФР від 14.05.2013 № 819 : ред. від 29.04.2016 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 52.

8. Про запровадження інституту первинних дилерів на ринку державних цінних паперів : Постанова КМУ від 14.04.2009 № 363 : ред. від 22.08.2013 // Урядовий кур'єр. – 2009. – № 77.

9. Павлов В. Оцінка діяльності інституту первинних дилерів на вітчизняному ринку цінних паперів / В. Павлов, М. Трофімчук // Економіст. – 2014. – № 6. – С. 34–38.

10. Крістофер Требеш, Рікардо Джуччі, Віталій Кравчук. Матеріали круглого столу за підтримки Інституту економічних досліджень та політичних консультацій в Україні (Київ/Берлін, травень, 2007) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ier.com.ua/files/publications/Policy_papers/German_advisory_group/2007/W1_ukr.pdf

11. Про затвердження складу комісії з відбору та оцінки функціонування первинних дилерів і примірною угодою про співпрацю на ринку державних цінних паперів : Наказ міністерства фінансів України від 21.07.2009 № 918 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://consultant.paprus.ua/?doc=05QA08AAD3>

12. Лондар С. Л. Формування системи первинних дилерів в Україні / С. Л. Лондар // Фінанси України. – 2010. – № 3. – С. 61–73.

13. Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 04 грудня 2015 року № 863 : Постанова Правління Національного банку України від 14.01.2016 № 7 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ru/v0007500-16>.

14. Лист національного банку України від 16.05.2016 № 40-0020/41287 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://document.ua/shodo-pereliku-bankiv-pervinnih-dileriv-na-riunku-derzhavnih--doc269948.html>

15. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12.07.2001 № 2664-III : ред. від 01.01.2016 // Голос України. – 2001. – № 150.

Статья посвящена исследованию дилерской деятельности как вида предпринимательской деятельности, осуществляемой на финансовых рынках. Выделяются особенности дилерской деятельности на рынке ценных бумаг и на рынке финансовых услуг. Анализируется содержание дилерской деятельности и содержание первичной дилерской деятельности.

Ключевые слова: финансовый рынок, рынок ценных бумаг, рынок финансовых услуг, дилер, первичный дилер, дилерская деятельность.

The article investigates dealer activities as a form of business activities carried on financial markets. Distinguishes specifics of dealer activities in the securities market and the financial services market. We analyze the object of dealer activity and object of primary dealer activity.

Key words: financial market, securities market, dealer, primary dealer.

